

Enkät inför EU-valet 2024

Inför valet till Europaparlamentet 2024 har KLYS tagit fram en enkät med frågor om kultur- och mediepolitik. Enkäten har skickats till partiernas tre toppkandidater. En eller flera kandidater från samtliga partier med mandat i parlamentet, förutom Moderaterna och Sverigedemokraterna, har besvarat enkäten. Svaren presenteras i sin helhet här nedan.

1.

EU-parlamentet antog i november 2023 en rekommendation till EU-åtgärder för att förbättra kulturskapares arbetsvillkor. I rekommendationen fastslås att den kulturella och kreativa sektorn saknar rimliga arbetsvillkor, rimliga inkomster och en rimlig social trygghet, och att förslag behövs till rättsliga och frivilliga åtgärder för att förbättra villkoren.

Kommer du att arbeta för ett ökat engagemang från EU för att förbättra kulturskapares villkor?

Jonas Sjöstedt

JA

Kulturpolitiken ska i första hand beslutas på ett nationellt plan, men i ett alltmer högerextremt politiskt klimat med auktoritära högnationalister vid makten så måste vi värna ett fritt utbyte av idéer, finansiera fritt kulturutövande och framförallt skydda den konstnärliga friheten. Kulturen och den fria journalistiken är några av de viktiga beståndsdelarna i kampen mot hotet från högerextrema och antidemokratiska krafter. För Vänsterpartiet är det väldigt viktigt att kulturskapare har goda arbetsvillkor och på EU-nivå är det rimligt att hitta gemensamma lösningar för att reglera globala plattformar och AI-tjänster vars vinster ofta skapas med hjälp av upphovsrättsskyddat material.

Hanna Gedin

JA

Kulturpolitiken ska i första hand beslutas på ett nationellt plan, men i ett alltmer högerextremt politiskt klimat med auktoritära högnationalister vid makten så måste vi värna ett fritt utbyte av idéer, finansiera fritt kulturutövande och framförallt skydda den konstnärliga friheten. Kulturen och den fria journalistiken är några av de viktiga beståndsdelarna i kampen mot hotet från högerextrema och antidemokratiska krafter. För Vänsterpartiet är det väldigt viktigt att kulturskapare har goda arbetsvillkor och på EU-nivå är det rimligt att hitta gemensamma lösningar för att reglera globala plattformar och AI-tjänster vars vinster ofta skapas med hjälp av upphovsrättsskyddat material.

Alice Bah Kuhnke

JA

Kultursektorn spelar en avgörande roll i att bygga och främja demokratiska värden i medlemsländerna. Som tidigare kultur- och demokratiminister är konst och kultur frågor som ligger mig varmt om hjärtat och som varit viktiga för mig också i mitt europeiska arbete. Principen om armlängds avstånd ska upprätthållas, men politiken ska samtidigt skapa förutsättningar för den fria konsten att verka. Jag vill arbeta för att EU:s upphovsrättspolitik ska främja kulturskapande och bidra till ett rikt kulturutbud, att kulturskapare ska ha rimliga arbetsvillkor samt att konstnärer och kulturutövare som utsätts för våld och hot ska erbjudas skydd och stöd.

	Pär Holmgren	JA	Frågor om kulturskapares villkor och rättigheter behandlas sällan i de utskott i EU-parlamentet som jag sitter i. Men jag ser kulturskapare som viktiga aktörer för en stark demokrati och ett öppet Europa, och vill se att EU beaktar kulturens frihet i all lagstiftning där det är relevant. Till exempel är det viktigt att lagstiftning som reglerar teknisk utveckling, som AI, går hand i hand med respekt för kulturskaparnas villkor och rättigheter.
	Isabella Lövin	JA	Som dotter till en konstnär och gift med en annan är jag väl insatt i kulturskapares villkor. T.ex. tycker jag att det är mycket viktigt att EU:s upphovsrättspolitik främjar kulturskapande, samt att kulturskapare ska ha rimliga arbetsvillkor och att konstnärers och kulturutövares yttrandefrihet värnas. Tycker också det är självklart med lagstiftning som reglerar AI:s utveckling, så att den respekterar kulturskaparnas rättigheter.
	Heléne Fritzon	JA	Vi vill stärka kulturskapares makt över sina egna verk och göra vinstfördelningen på musikstreamingplattformar mer rättvis så att kulturskapare kan leva av sitt arbete.
	Svante Linusson	JA	EU-valet har för mig och Centerpartiet en tydlig ideologisk prägel och att försvara friheten i EU där kulturens frihet är en viktig del som är oerhört centralt för oss. Centerpartiet kommer fortsätta att kraftfullt verka för ett fritt Europa där yttrandefrihet och tryckfrihet respekteras. Kulturens frihet hotas på vissa håll för att dessa grundläggande friheter inskränks. Skaparglädje frodas i frihet och i grunden sätts konstens och kulturens ramar av de skapande själva. Vi anser att kulturpolitiken i huvudsak ska vara nationell, men att det finns vissa budgetmedel för kulturellt utbyte är dock rimligt som till exempel till programmet Kreativa Europa.
	Karin Karlsbro	JA	Vi Liberaler ser med oro på den utveckling som pågår i flera av EU:s medlemsstater, där auktoritära och populistiska ledare aktivt agerar för att inskränka yttrandefriheten och principen om armlängds avstånd till kulturen. Att kuva kulturen är en farlig väg att gå och skvallrar om antidemokratiska strömningar. Liberalerna vill därför se ett EU som med kraft agerar mot yttrandefrihets- och civilsamhällesinskränkningar, som när den ungerska regeringen sparkade chefen för nationalmuseet i Budapest efter att museet valde att visa en utställning där det ingick fotografier på HBTQI-personer.
	Alice Teodorescu Måwe	NEJ	Kristdemokraterna anser att kultur- och arbetsmarknadspolitikerna främst är ett ansvar för medlemsstaterna inom EU, och vänder oss emot överstatliga regleringar som medlemsländerna bättre kan besluta om. Däremot ser vi det som viktigt att kulturskapare har goda arbetsvillkor och rimlig social trygghet, och deltar gärna i en diskussion för att synliggöra kulturskapares villkor och förutsättningar på EU-nivå.

2.

Sverige har sedan den 1 januari 2023 en ny upphovsrättslag som ett resultat av EU:s upphovsrättsdirektiv (Digital Single Market Directive). Direktivet innehåller en rad brister, som innebär att upphovspersoner och utövande konstnärer inte är garanterade skäliga ersättningar utmed hela den upphovsrättsliga näringskedjan. Tillämpningen av den nya lagstiftningen har tyvärr inte heller – ännu – lett till några märkbara förbättringar för kulturskapares rättigheter i Sverige, när det till exempel gäller rätt till skälig ersättning och insyn i hur mycket deras verk genererar i intäkter.

Kommer du att arbeta för att direktivet ses över eller kompletteras med ytterligare lagstiftning på området för att säkerställa att upphovspersoner och utövande konstnärer får skälig ersättning och bättre insyn vid användningen av deras rättigheter?

	Jonas Sjöstedt	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">JA</div>	<p>Vänsterpartiet står upp för kulturskapare. Upphovsrätten är en grund till försörjning för många kulturskapare och det är en viktig förutsättning för att ny kultur ska kunna skapas. För Vänsterpartiet är det viktigt med en upphovsrättsmodell som både ger kulturskapare betalt och utvecklar internet som en fri och öppen plattform för användare och medborgare. Det är också viktigt med stabila och förutsägbara villkor för den som förvärvat rättigheter, som bokförlag eller filmproducenter. Vi tycker inte att direktivet på bästa sätt löser de problem som det är satt att lösa.</p>
	Hanna Gedin	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">JA</div>	<p>Vänsterpartiet står upp för kulturskapare. Upphovsrätten är en grund till försörjning för många kulturskapare och det är en viktig förutsättning för att ny kultur ska kunna skapas. För Vänsterpartiet är det viktigt med en upphovsrättsmodell som både ger kulturskapare betalt och utvecklar internet som en fri och öppen plattform för användare och medborgare. Det är också viktigt med stabila och förutsägbara villkor för den som förvärvat rättigheter, som bokförlag eller filmproducenter. Vi tycker inte att direktivet på bästa sätt löser de problem som det är satt att lösa.</p>
	Alice Bah Kuhnke	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">JA</div>	<p>För mig och Miljöpartiet är det viktigt att upphovsmakare får ersättning för sitt arbete och att upphovsrätten respekteras, samtidigt som omotiverade begränsningar av tillgången till kultur, journalistik och information måste undvikas. Vi vill verka för ett starkt upphovsrättsskydd på såväl EU-nivå som på nationell nivå och se över vilka lagstiftningsmässiga lösningar som kan vara aktuella för att garantera rätten till ersättning.</p>
	Pär Holmgren	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">JA</div>	<p>Upphovsmakare ska få skälig ersättning för sitt arbete och upphovsrätten respekteras - för att se till att det är så behöver vi se över befintlig lagstiftning och ta upphovsmakarnas perspektiv som utgångspunkt i utformningen av regler och åtgärder för att garantera rätten till ersättning.</p>
	Isabella Lövin	<div style="background-color: #008080; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">JA</div>	<p>Jag vill verka för ett starkt upphovsrättsskydd på såväl EU-nivå som på nationell nivå och Miljöpartiet vill utreda vilka lagstiftningsmässiga lösningar som kan vara aktuella för att garantera rätten till ersättning.</p>

	Heléne Fritzon	JA	Ja, upphovsrätten måste värnas i vårt digitala landskap. Det är själva syftet med den modernisering av upphovsrätten som det så kallade DSM-direktivet har inneburit. Publicister, upphovsmän, artister och andra skapare måste kunna få betalt för sina verk, t.ex. genom kollektiva avtalslicenser. Den obalans som råder mellan aktörerna på den digitala marknaden, i synnerhet när det kommer till de globala jättarna, är något vi lagstiftare fortsatt behöver bevaka. Det bör även tilläggas att kommissionen ska genomföra en översyn av direktivet och dess genomförande tidigast 2026. Direktivet kommer även att utvärderas i enlighet med det som gäller för EU:s arbete med bättre lagstiftning.
	Svante Linusson	JA	Immaterialrätt är generellt ett eftersatt område inom EU. Vi behöver få till mer gemensamma lagar och tillämpningar. Där måste skälig ersättning ingå för kreatörer av många olika slag, annars kommer innovation och skapande att stagnera, och därmed också både kultur i sig men också konkurrenskraft internationellt. EU måste vara en attraktiv arbetsplats för kulturskapare. Detta bör vara ett prioriterat område för EU kommande mandatperiod.
	Karin Karlsbro	JA	En fungerande upphovsrätt är viktigt för svensk och europeisk konkurrenskraft. Då behöver ett välbalanserat, digitalt upphovsrättsligt regelverk som värnar både upphovsrättshavare och digital innovation komma på plats.
	Alice Teodorescu Måwe	JA	Vi menar att det är viktigt att upphovsrättsliga avtalsfrågor löses ut av parterna på marknaden, och parterna i avtalen. Kristdemokraterna vill värna två bärande värden, dels upphovsrätten och äganderätten, och dels öppenheten i den digitala världen. Det är en balansgång som måste hanteras med eftertänksamhet. Vi följer noggrant denna process och följer frågan över tid.

3.

Utvecklingen av så kallad generativ AI innebär att stora mängder upphovsrättsligt skyddade verk och prestationer används av bl.a. techbolag för träning av generativ AI utan tillstånd från och utan ersättningar till upphovspersoner och utövande konstnärer. KLYS anser att en sådan användning bryter mot upphovsrätten och att detta bör klargöras både på EU- och nationell nivå.

Kommer du att arbeta för att kulturskapare ska ha möjlighet att lämna sitt samtycke och få skälig ersättning när deras verk och prestationer används för inläring av så kallad generativ AI?

Jonas Sjöstedt

JA

Frågan om upphovsrätt är i dag helt avhängig frågan om den digitala utvecklingen. Sen debatten om fildelning och privatkopiering har kartan ritats om. Tidigare har relationen mellan utgivarsidan och upphovsrättsinnehavarna stått i centrum. Men med ytterligare ett led, de digitala distributörerna och deras affärsmodeller, är situationen nu ännu mer komplex. Upphovsrättslagstiftningen kommer behöva ses över för att anpassas till det nya läget med AI. Med det oklara rättsläget, som lämnar många kulturskapare utsatta, anser Vänsterpartiet att det på nationell nivå finns ett stort behov av att börja arbetet med att se över den upphovsrättsliga lagstiftningen för att se till att skyddet för kulturskapare upprätthålls med den snabba utveckling av AI-tjänster som nu sker. Vi vill att det (nationellt) omgående tillsätts en utredning som ser över upphovsrättslagstiftningen i relation till AI:s inläring på upphovsrättskyddat material. Inom EU har AI-förordningen AI Act nyligen röstats igenom. AI har en stor potential att förbättra och förenkla våra liv men samtidigt finns det risk för oönskade och oförutsedda konsekvenser och att tekniken missbrukas varför det är viktigt att AI regleras. Det återstår att se om förordningen kommer göra det lättare för upphovsrättspersoner att bevisa att deras material använts.

Hanna Gedin

JA

Frågan om upphovsrätt är i dag helt avhängig frågan om den digitala utvecklingen. Sen debatten om fildelning och privatkopiering har kartan ritats om. Tidigare har relationen mellan utgivarsidan och upphovsrättsinnehavarna stått i centrum. Men med ytterligare ett led, de digitala distributörerna och deras affärsmodeller, är situationen nu ännu mer komplex. Upphovsrättslagstiftningen kommer behöva ses över för att anpassas till det nya läget med AI. Med det oklara rättsläget, som lämnar många kulturskapare utsatta, anser Vänsterpartiet att det på nationell nivå finns ett stort behov av att börja arbetet med att se över den upphovsrättsliga lagstiftningen för att se till att skyddet för kulturskapare upprätthålls med den snabba utveckling av AI-tjänster som nu sker. Vi vill att det (nationellt) omgående tillsätts en utredning som ser över upphovsrättslagstiftningen i relation till AI:s inläring på upphovsrättskyddat material. Inom EU har AI-förordningen AI Act nyligen röstats igenom. AI har en stor potential att förbättra och förenkla våra liv men samtidigt finns det risk för oönskade och oförutsedda konsekvenser och att tekniken missbrukas varför det är viktigt att AI regleras. Det återstår att se om förordningen kommer göra det lättare för upphovsrättspersoner att bevisa att deras material använts.

Alice Bah Kuhnke

JA

EU:s nya AI-lagstiftning innehåller regler om att AI-utvecklare måste respektera EU-rättsliga regler om upphovsrätt, jag kommer att följa hur reglerna påverkar situationen för upphovsmakare och om det är nödvändigt med fler åtgärder. Ett starkt upphovsrättskydd är viktigt, inte minst när den tekniska utvecklingen går snabbt.

	Pär Holmgren	JA	Ett steg i rätt riktning är EU:s nya AI-lagstiftning som innehåller regler om att AI-utvecklare måste respektera EU-rättsliga regler om upphovsrätt. Men vi behöver noga följa implementeringen av denna lagstiftning och dess konsekvenser. Jag är öppen för att ytterligare skärpa reglerna.
	Isabella Lövin	JA	Den tekniska utvecklingen går oerhört snabbt, därför behöver vi noggrant följa implementeringen av EU:s nya AI-lagstiftning som innehåller regler om att AI-utvecklare måste respektera EU-rättsliga regler om upphovsrätt.
	Heléne Fritzon	JA	AI:s utveckling det senaste dryga året väcker många frågor som inte har enkla svar. I grunden är det självklart att den som har upphovsrätten till en text ska ha möjlighet att ta betalt för den, men i praktiken har detta visat sig svårt – inte minst kopplat till hur det används i AI. Här måste vi ha en lagstiftning som både kan se till att de som står bakom journalistik kan få betalt för detta, men som inte i onödan hindrar en teknisk utveckling som kan vara till gagn för många.
	Svante Linusson	JA	Artificiell intelligens är en central fråga, inte bara för mig i den här valrörelsen, utan för Sverige, EU och världen de kommande åren. Som ni skriver kommer det att transformera arbetsuppgifterna för många däribland kulturskapare. Enligt AI-act så ska det finnas möjlighet att tacka nej till att ens verk ska användas för att träna AI. Men när det gäller bilder så har jag ännu inte sett något bra förslag på hur det ska genomföras i praktiken. Jag håller helt med er om att upphovsrätten måste värnas och förtydligas i relation till AI. Både för att få till ersättningar för upphovspersoner, men också för att inte hämma företag i EU som ska konkurrera med USA om att utveckla AI. Ju snabbare vi klarar ut de juridiska detaljerna desto bättre. För det är heller inte en särskilt ljus framtid att EU hamnar helt på efterkälken gentemot USA och Asien inom AI. Då kan vi bli så fattiga att betydligt färre har möjlighet att vara kulturskapare i EU. Självklart måste vi också värna yttrandefrihet och demokrati i relation till AI. Jag hoppas få möjlighet att jobba med dessa frågor i Europaparlamentet.
	Karin Karlsbro	KAN INTE SVARA	Digitaliseringen och utvecklingen av AI kräver att upphovsrätten uppdateras. I detta arbete måste samtidigt kulturskapares möjligheter att få betalt och den konstnärliga friheten försvaras.
	Alice Teodorescu Måwe	KAN INTE SVARA	Kristdemokraterna värnar upphovsrätten, vilken innebär en exklusiv rätt för upphovsmannen att själv ha ansvar för sitt verk och få en ersättning då verket framförs. Det innebär att upphovsmannen har rätt att bestämma när, var, hur och om dennes verk ska göras tillgängligt för allmänheten. Denna rätt måste värnas, då den är själva fundamentet i en fri marknad och möjliggör att konstnärer kan leva på sitt skapande. Genomslaget för generativ AI är inne på sitt andra år. Dess möjligheter och konsekvenser lär vi oss fortfarande om. AI-rättsakten som nu är på plats innebär ökade transparenskrav vilket vi ser mycket positivt på, men mer kommer att behöva göras inte minst för just generativ AI. Vi har inget förslag i nuläget i likhet med det som nämns ovan, men vi ser problematiken och följer utvecklingen noga.

4.

Yttrandefriheten och den konstnärliga friheten är grundläggande för att kulturskapare ska kunna arbeta och skapa fritt. KLYS ser hur begränsningar i den konstnärliga friheten sker både i Sverige och i övriga Europa, vilket påverkar demokratin i dessa länder.

Hur vill du skydda och stärka yttrandefriheten och den konstnärliga friheten inom EU för bl.a. kulturskapare i ditt arbete som EU-parlamentariker?

Jonas Sjöstedt

Rätten att fritt kunna uttrycka sin mening, organisera sig och kunna påverka hur samhället styrs är grunden för en levande demokrati. Idag hotas demokratin, yttrandefriheten och den konstnärliga friheten av högerextrema krafter både här hemma och i EU. Vänsterpartiet vill arbeta för mer öppenhet och insyn i hur politiska beslut fattas i EU. Dessutom anser vi att EU måste sätta hårdare press på länder som inskränker yttrandefriheten, demokratiska rättigheter och den konstnärliga friheten.

Hanna Gedin

Rätten att fritt kunna uttrycka sin mening, organisera sig och kunna påverka hur samhället styrs är grunden för en levande demokrati. Idag hotas demokratin, yttrandefriheten och den konstnärliga friheten av högerextrema krafter både här hemma och i EU. Vänsterpartiet vill arbeta för mer öppenhet och insyn i hur politiska beslut fattas i EU. Dessutom anser vi att EU måste sätta hårdare press på länder som inskränker yttrandefriheten, demokratiska rättigheter och den konstnärliga friheten.

Alice Bah Kuhnke

Kulturens frihet, pressfrihet och det fria ordet är grundbultar i demokratin. Vi får aldrig slå oss till ro. Och när omvärlden ser ut som den gör, måste vi göra mer - inte mindre. Det är viktigt att politiken undviker detaljstyrning av konsten och kulturen, men samtidigt stärker vi yttrandefriheten och den konstnärliga friheten genom att främja den konstnärliga utvecklingen och att stödja och tillgängliggöra kulturen. Jag och Miljöpartiet vill stärka fristadssystemet så att fler journalister, författare och konstnärer kan få en fristad i Sverige och andra länder i EU och möjlighet att fortsätta sitt viktiga arbete samt arbeta för att utöka stödet till organisationer som stöttar det fria ordet och mänskliga rättigheter.

Pär Holmgren

Pressfrihet, det fria ordet och kulturens frihet är grundläggande rättigheter i vår demokrati. Vi behöver stärka skyddet för yttrandefriheten och den konstnärliga friheten, bland annat genom att agera mot medlemsländer som inskränker dessa rättigheter. Miljöpartiet vill främja yttrandefrihet och konstnärlig frihet genom att målinriktat och finansiellt stödja den fristadskonstnärsmo- dell som ger följda konstnärer en chans att vara och verka i trygghet under ett begränsat antal år.

Isabella Lövin

Kulturens frihet, pressfrihet och det fria ordet är grundbultar i demokratin. Därför vill Miljöpartiet bl.a. stärka fristadssystemet så att hotade journalister, författare och konstnärer kan få en fristad i Sverige och andra länder i EU och möjlighet att fortsätta sitt viktiga arbete. Dessutom vill vi utöka stödet till organisationer som stöttar det fria ordet och mänskliga rättigheter.

Heléne Fritzon

Genom att försvara den generella yttrandefriheten i EU; genom att stärka kulturarbetares upphovsrättigheter i den digitaliserade ekonomin och göra det möjligt att leva på sitt arbete; och genom att fortsätta EU:s gemensamma programsatsningar på de kreativa näringarna.

Svante Linusson

Detta ser jag som en viktig del som ska ingå i det demokratilås som Centerpartiet har kämpat för att få infört i EU. Dvs länder som bryter mot dessa regler får pengar frysta.

Karin Karlsbro

Att vissa EU-länder systematiskt inskränker rättsstaten, begränsar pressfriheten och kränker människors rättigheter är oacceptabelt - och måste få kännbara konsekvenser. Liberalerna vill att EU:s sanktionsregler skärps så att regionalstöd och andra bidrag snabbt dras in när ett medlemsland inte respekterar grundläggande rättigheter eller bryter mot demokratins och rättsstatens principer. Redan idag kan rösträtten dras in för länder som allvarligt missköter sig, och den möjligheten måste utnyttjas aktivt.

**Alice Teodorescu
Måwe**

Det är viktigt med en stark yttrandefrihet i Europa. Det är en fundamental del av demokratin och den värderingsgrund som EU-samarbetet vilar på. Vi kommer att bevaka dessa frågor i EU exempelvis utifrån verktyget om rättsstatens principer som Sverige varit med och drivit fram.